

मनशक्ती प्रयोगकेंद्र, रेस्ट न्यू वे, लोणावळा
यांना ताणमुक्त अभ्यासाची माहिती/
मार्गदर्शन करण्याची परवानगी देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : शिप्रयो २२१८/प्र.क्र.५८/२०१८/प्रशिक्षण
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक:- २ ऑगस्ट, २०१८.

वाचा : शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग क्रमांक : टिसीएम २०१३/प्र.क्र.१९२/१३/प्रशिक्षण-४
दिनांक ३ डिसेंबर, २०१३.

शासन निर्णयः-

विद्यार्थ्यांचा ताणमुक्त अभ्यास व परीक्षेतील ताण कमी करण्यासाठी मेंदूशाळा, मानसशाळा इ. विविध शास्त्रांवर आधारित प्रयोग, अभ्यासाच्या सोप्या पद्धती, परीक्षा काळातील धैर्य, स्मरणशक्ती वाढविणे त्याचबरोबर सर्वांगीण विकासासाठी प्रयत्न कसे करावेत, याचे मार्गदर्शन निःस्वार्थ युवा कार्यकर्ते, डॉक्टर्स, इंजिनिअर्स, शिक्षणतज्ज्ञ, विचारवंत यांच्या सहकार्याने मनशक्ती प्रयोगकेंद्र, रेस्ट न्यू वे, लोणावळा यांचेकडून करण्यात येते.

सदर उपक्रम राज्यातील विविध शाळांमधून घेण्यासाठी मनशक्ती प्रयोगकेंद्र, रेस्ट न्यू वे, लोणावळा यांना खालील अटींच्या अधीन राहून कायमस्वरूपी परवानगी देण्यात येत आहे :-

- १) या कार्यक्रमासाठी विद्यार्थी, पालक व शिक्षक यांचेकडून कोणत्याही प्रकारची शुल्क आकारणी केली जाणार नाही. म्हणजेच हा कार्यक्रम निःशुल्क करण्यात यावा.
- २) कोणत्याही विद्यार्थ्यावर मार्गदर्शनाची (मनशक्ती अभ्यासाची) सक्ती केली जाणार नाही.
- ३) शालेय अभ्यासक्रमावर कोणताही विपरित परिणाम होणार नाही, याची दक्षता मुख्याध्यापकांनी घ्यावी.
- ४) या कार्यक्रमासाठी शाळा मुख्याध्यापकांची पूर्वपरवानगी घेणे आवश्यक राहील.
- ५) सदरची परवानगी सदर उपक्रम सर्व शाळांमध्ये ऐच्छिकरित्या राबविण्यासाठी देण्यात येत आहे.
- ६) सदर कार्यक्रमाचा राज्यातील किती शिक्षण व विद्यार्थ्यांना लाभ घेतला याची जिल्हानिहाय माहिती मनशक्ती केंद्राने प्रत्येक वर्षी शासनास सादर करावी.
- ७) सदर उपक्रमाबाबत कोणत्याही प्रकारच्या तक्रारी प्राप्त झाल्यास दिलेली परवानगी रद्द करण्यात येईल.

- ८) मनशक्ती केंद्राने प्रत्येक वर्षी शाळांमध्ये राबविलेले उपक्रमाचे मुल्यमापन महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, (विद्या प्राधिकरण), पुणे यांनी स्वतंत्रपणे करून सदर उपक्रमाचा मुलांवर झालेल्या चांगल्या परिणामांचे / सुधारणांबाबत अभिप्राय शासनास सादर करावेत.
३. सदर शासन निर्णय सर्व शाळांच्या/ शाळा मुख्याध्यापकांच्या निर्दर्शनास आणण्यात यावा. याबाबतची कार्यवाही शिक्षण आयुक्तांनी करावी.
४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०८०२११२२०८०३२१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(बी.आर.माळी)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग.
२. आयुक्त, शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
३. शिक्षण संचालक (माध्यामिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
४. शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
५. संचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे.
६. सर्व शिक्षण उपसंचालक.
७. सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक/ माध्यमिक), जिल्हा परिषद (यांनी सदर शासन निर्णय सर्व शाळांच्या निर्दर्शनास आणावा).
८. सर्व, प्राचार्य, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था (यांनी सदर शासन निर्णय सर्व शाळांच्या निर्दर्शनास आणावा).
९. मनशक्ती प्रयोगकेंद्र, रेस्ट न्यू वे, लोणावळा.
१०. कार्यासन प्रशिक्षण, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय (निवड नस्ती).